

Spis treści

Przedmowa	17
Od autora	19
Wykaz ważniejszych skrótów	23

Rozdział I

Źródła prawa autorskiego

1.1 Uwagi ogólne	25
1.2 Zagadnienia szczegółowe	26
1.3 Ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych	26
1.3.1 Struktura formalna	26
1.4 Podstawowe konwencje międzynarodowe z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych	27
1.4.1 Funkcja i struktura normatywna konwencji berneńskiej	27
1.4.2 Konwencja rzymska	28
1.4.3 Porozumienie TRIPS	29
1.4.4 Traktaty WIPO	29
1.5 Prawo wspólnotowe	30
1.5.1 Traktaty	30
1.5.2 Zasada swobodnego przepływu towarów	31
1.5.3 Zasada swobodnego przepływu usług	31
2.1 Dyrektywy prawa wspólnotowego	32
2.2 Najważniejsze źródła w zakresie dyrektyw – katalog szczegółowy	33

Rozdział II

Przedmiot ochrony – utwór jako rezultat twórczości autora

1.1. Uwagi ogólne	34
1.2. Fenomen działalności twórczej	35
1.3 Indywidualny charakter dzieła jako funkcja kreacji i nowości	38
1.4 Indywidualny charakter – analiza symptomów – zagadnienia szczegółowe	42
1.5. Problematyka indywidualizmu w dziełach niefikcyjnych	48
1.5.1. Ustalenie w jakiegokolwiek postaci (formie)	51
1.6 Problem formy i materii	52
1.7 Niezależność od wartości	56

1.8 Dowolny sposób wyrażenia	58
1.9 Egzemplifikacje formalne	60
2.1 Indywidualna tożsamość różnych rodzajów twórczości	60
2.2 Utwory literackie <i>sensu largo</i>	60
2.3 Utwory plastyczne	61
2.4 Utwory choreograficzne i pantomimiczne	61
2.5 Wzornictwo przemysłowe. Artystyczne mistrzostwo	62
2.6 Utwory architektoniczne i urbanistyczne	62
2.7 Dzieło urbanistyczne	63
2.8 Dzieła muzyczne i słowno-muzyczne	63
2.9 Utwory sceniczne i sceniczno-muzyczne	65
2.10 Utwór fotograficzny	65
2.10.1 Istota	65
2.10.2 Ustalenie utworu fotograficznego	68
2.10.3 Reportaż	68
2.11 Format telewizyjny	69
2.12 Utwór audiowizualny	70
2.13 Utwór audiowizualny a wideogram	71
2.14 Sampling	71
2.15 Utwory naukowe	73
2.15.1 Indywidualizm pracy twórczej naukowca	73
2.15.2 Zagadnienia ingerencji w prawa podmiotowe autora dzieła naukowego	79
2.16 Programy komputerowe. Uwagi ogólne	79
3.1 Utwory należące do określonej logiki zbioru formalnego (art. 3). Uwagi ogólne	82
3.2 Zbiór materiałów	82
3.3 Problematyka normatywna baz danych	84

Rozdział III

Granice ochrony. Funkcja i struktura wyłączeń w zakresie domeny publicznej

1.1 Uwagi ogólnie-dogmatyczne	86
1.2 Obszar demarkacji. Zagadnienia szczegółowe	88
1.3 Idee	89
1.4 Egzemplifikacje. Dwie tezy zasadnicze	92
2.1 Formalne wyłączenia ochrony prawnej o charakterze przedmiotowym	95
2.2 Uwagi generalne	95
2.3 Materiał urzędowy	96
2.4 Polskie normy	97
2.5 Proste informacje prasowe	98
2.6 Opis patentowy	98

Rozdział IV

Podmiot(y) praw autorskich

1.1 Podmiotowe prawa autora – uwagi ogólne	99
1.2 Autorstwo dzieła	100
1.3 Autorstwo nieznane	101
2.1 Współautorstwo dzieła	102
2.2 Relacje prawne	105
2.3 Twórczość pracownicza	106
2.3.1 Zasady podstawowe	106
2.3.2 Sytuacje graniczne	108
3.1 Utwory naukowe. Prawo instytutu naukowego czy pracownika-naukowca?	108
3.2 Prawa do prac licencjackich, magisterskich, doktorskich i habilitacji	109
4. Autorskie prawo majątkowe do dzieła zbiorowego	110
5. Utwory połączone	110
6.1 Prawa osobiste autora	111
6.2 Uwagi ogólne	111
6.3 Zarządzanie osobistymi prawami autorskimi przez inne osoby uprawnione	112
6.4 Relacje synchroniczne pomiędzy autorskimi dobrami osobistymi a prawami osobistymi	113
6.5 Zagadnienia szczegółowe	114
6.5.1 Prawo do autorstwa (art. 16 pkt 1 i 2 ustawy)	114
6.5.2 Prawo do integralności utworu (art. 16 pkt 3 ustawy)	115
6.5.3 Prawo do rzetelnego wykorzystania utworu	117
6.5.4 Prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności (art. 16 pkt 4 ustawy)	117
6.5.5 Prawo dostępu do dzieła	118
6.5.6 Prawo nadzoru autorskiego	119
6.5.7 Swoboda kontraktowa a ochrona autorskich dóbr osobistych	119
6.5.8 Egzemplifikacje jurisprudenencji	120
7.1 Podmiotowe prawa majątkowe	121
7.2 Zagadnienia ogólne	121
7.3 Prawo do wynagrodzenia – <i>in genero</i>	122
7.4 Pola eksploatacji – zagadnienia szczegółowe	125
7.4.1 Prawo do ustalenia i zwielokrotnienia	125
7.4.2 Wprowadzenie do obrotu oryginału lub egzemplarza dzieła	127
7.4.3 Użyczenie lub najem oryginału lub egzemplarza	128
7.4.4 Publiczne wykonanie i odtworzenie	128
7.4.5 Prawo wystawienia	129
7.4.6 Prawo wyświetlenia	129
7.4.7 Nadawanie i reemitowanie	130
7.4.8 Inne rodzaje udostępnienia publicznego utworu	131
8.1 <i>Droit de suite</i>	131
8.2 Funkcja i struktura systemu ochrony	131
8.3 Ceny sprzedaży	133
8.4 Istota oryginalnego egzemplarza utworu	134

Rozdział V

Regulacje szczególne

1.1 Założenia generalne	136
1.2 Ochrona baz danych – <i>sui generis</i>	136
1.3 Ochrona baz danych – zagadnienia szczegółowe	137
2.1 Ochrona programów komputerowych	139
2.2 Autorskie prawa osobiste i majątkowe do programów komputerowych	140
2.3 Prawa majątkowe	141
2.4 Prawo do rozpowszechniania utworu	142
2.5 Prawo do zwielokrotnienia	142
2.6 Prawo do opracowań programów komputerowych. Uwagi ogólne	143
2.6.1 Prawo do tłumaczenia i adaptacji. Konkretyzacja zagadnienia	144
2.6.2 Prawo wprowadzania zmian	144
2.7 Umowy licencyjne na programy komputerowe	145
2.8 Zasady odpowiedzialności za wady oprogramowania	145
2.9 Generalne zezwolenie na rozpowszechnienie dzieł zależnych stworzonych z wykorzystaniem elementów oprogramowania	148
2.10 Odpłatność licencji	152
2.11 Systemy wynagradzania	152
2.12 Ochrona końcowego użytkownika	152
2.13 Wyczerpanie praw do programu komputerowego	154
2.14 Kumulacja ochrony programów komputerowych Zbieg zdolności prawnoautorskiej ze zdolnością patentową	155
2.15 Podstawowe przesłanki ochrony patentowej programów komputerowych w odniesieniu do przyjętego 20 lutego 2002 r. projektu dyrektywy określającej zasady udzielenia patentów na rozwiązania, wynalazki implementowane przy użyciu komputera (<i>computer implemented invention</i>)	157
3.1 Utwór audiowizualny	158
3.2 Istota dzieła audiowizualnego	158
3.3 Domniemanie producenckich praw majątkowych i ich zakres	159
3.4 Producent utworu audiowizualnego. Zagadnienia szczegółowe	160
3.5 Uprawnienia twórców dzieła audiowizualnego	161
4.1 Prawo autorskie w Internecie	162
4.2 Uwagi generalne	162
4.3 Ochrona podmiotowa	163
4.4 Treść prawa autorskiego w sieci internetowej	163

Rozdział VI

Prawa zależne – przedmiot ochrony

1.1 Podstawa ontologiczna. Dialektyka procesu twórczego, relacja twórca-twórca	165
1.2 Stopnie zależności i pokrewności	169
1.3 Oryginalność dzieła zależnego	170

1.4 Zagadnienia szczegółowe	171
1.4.1 Adaptacja	171
1.4.2 Przeróbka	171
1.4.3 Tłumaczenia	171
1.4.4 Edycje krytyczne	173
1.5 Przesłanki ochrony	173
2.1 Zasady ochrony praw osobistych twórcy macierzystego w utworze zależnym	174
2.2 Obowiązek wymienienia twórcy i tytułu dzieła macierzystego	174
2.3 Poziom wierności oryginałowi	175
2.4 Zakres autonomicznej ochrony twórcy dzieła zależnego	175
2.5 Prawa zależne a ochrona baz danych. <i>Lex specialis</i>	176
3. Dzieła inspirowane	176
4. Parodia, pastisz, karykatura	177
5. Inspiracje dziełami naukowymi i artystycznymi	178
6. Inspiracje dziełami muzycznymi	178
7. Dokończenie dzieł oraz ich kontynuowanie	179
8. Dzieła z zapożyczeniami	179
9. Podsumowanie	180

Rozdział VII

Prawa pokrewne. Przedmiot i podmiot ochrony

1.1. Istota	181
1.2. <i>Ratio legis</i> . Podstawa ontologiczna	181
1.3 Relacje spójności i autonomii w zakresie artystycznych wykonń	183
2.1 Struktura normatywna praw pokrewnych	185
2.2 Uwagi ogólne	185
2.3 Normatywny zakres uprawnień artystów wykonawców.	
Uwagi szczegółowe	188
2.3.1 Istota – struktura i zakres	188
2.3.2 Zakres i charakter uprawnień osobistych	191
2.3.3 Uprawnienia o charakterze majątkowym	192
2.3.4 Prawo producenta	192
2.3.5 Reprezentacja kierownika zespołu	193
2.3.6 Reguła synchronicznego, tj. odpowiedniego stosowania – wykładnia systemowa	193
3.1 Prawa do wideogramu i fonogramu	193
3.2 Uwagi ogólne	193
3.3 Zakres przedmiotowy	194
4. Prawo do nadań (art. 97)	195
5. Prawa do pierwszych wydań oraz wydań naukowych lub krytycznych	195
6. Normy wspólne dla wszystkich rodzajów przedmiotów praw pokrewnych	196
7. Reguła odpowiedniego stosowania ujęta w art. 101	197

Rozdział VIII

Ograniczenie praw podmiotowych twórcy – użytek osobisty oraz publiczny

1.1 Racje podstawowe funkcjonowania instytucji dozwolonego użytku	198
1.2 Użytek publiczny	199
2.1 Użytek osobisty – istota i zakres	202
2.2 Przesłanki przedmiotowe dozwolonego użytku osobistego	202
2.3 Zakres podmiotowy	202
2.4 Eksploatacja a egzemplarz utworu	204
2.5 Nieodpłatność korzystania	204
2.6 Działania użytkowników dozwolone w ramach eksploatacji utworu w warunkach użytku osobistego	206
2.7 Czynniki uzupełniające dopuszczalność zastosowania dozwolonego użytku osobistego	206
2.8 Zakaz ingerencji dozwolonego użytku osobistego w prawa osobiste twórcy	207
2.9 Modyfikacje wynikające z dyrektywy 2001/29/EC z 22 maja 2001 r.	209
2.10 Modyfikacje wynikające z przyznania ochrony tzw. technicznym środkom zabezpieczającym	211
3.1 Inne rodzaje uprawnień ograniczających prawa twórcy	212
3.2 Prawo cytatu	212
3.3 Prawo przedruku. Funkcja i zakres strukturalny	214
3.4 Nowe postacie licencji ustawowych	214

Rozdział IX

Nabywanie praw autorskich, dysponowanie nimi i ich wygaśnięcie

1.1 Uwagi ogólne	215
1.2 Transfer praw podmiotowych o charakterze majątkowym	216
1.3 Zasady transferu praw <i>inter vivos</i>	217
1.4 Normy względnie obowiązujące	219
1.5 Usterki i wady (art. 55 prawa autorskiego)	220
1.5.1 Prawo odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia przez twórcę (art. 56 i 57)	221
1.6 Umowy licencyjne	223
1.6.1 Rodzaje licencji	225
1.7 Podstawowe refleksje w fazie negocjowania i zawierania umów autorskich	226
1.8 Przeniesienie praw <i>mortis causa</i>	229
1.9 Czas trwania ochrony prawnej. Wyczerpanie prawa	230
1.10 Czas ochrony przedmiotu praw zależnych oraz praw pokrewnych	232
1.10.1 Prawa zależne	232
1.10.2 Prawa pokrewne	232
1.11 Wyczerpanie prawa	232

Rozdział X

Roszczenia

1.1 Uwagi ogólne	234
1.2 Dywersyfikacja żądań	234
2.1 Zagadnienia szczegółowe	235
2.2 Zakazy sądowe	235
2.3 Odszkodowania	236
2.4 Wydanie korzyści	236
2.5 Sankcje dodatkowe	236
2.6 Środki alternatywne łagodzące odpowiedzialność na zasadzie proporcjonalności faktu naruszenia do wynikłej szkody	237
2.7 Zapłata na rzecz Funduszu Promocji Twórczości	237
2.8 Ochrona technicznych zabezpieczeń oraz informacji o zarządzaniu prawami (art. 79 ust. 6 i 7 pr. aut.). Normy sankcjonujące	237
2.9 Formy naruszenia prawa do twórczości mającego charakter osobisty	238
2.10 Czynniki egzoneracyjne	241
3. Problematyka zadośćuczynienia	242
4. Roszczenie o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego w systemie ochrony praw autorskich	242
5.1 Ochrona majątkowych praw autorskich i wynikające z tego roszczenia	243
5.2 Uwagi ogólne	243
5.3 Ingerencja w sferę praw podmiotowych – majątkowych – zagadnienia szczegółowe	244
6.1 Zasady procesowego dochodzenia roszczeń	251
6.2 Zagadnienia ogólne	251
6.3 Zabezpieczenie roszczeń	252
6.4 <i>Ratio legis</i> . Uwagi ogólne	253
6.5 Przestanki podmiotowe oraz przedmiotowe zabezpieczenia	255
6.6 Legitymacja podmiotowa	255
6.7 Legitymacja przedmiotowa	256
6.8 Zasada wagi sprzecznych <i>prima facie</i> interesów	257
6.9 Rozszerzenie zakresu zabezpieczenia antycypacyjnego	258
6.10 Roszczenia związane z naruszeniem praw na dobrach niematerialnych	259
6.11 Obligatoryjna rozprawa	259
6.12 Egzemplifikacje judykatury i jurysprudencji	260
6.13 Harmonizacja z zaleceniami dyrektywy RUE	260
7. Zasady dowodzenia	262
8. Prawo do informacji o faktach naruszających prawo autorskie	263
9. Koszty	263
10. Wysokość wynagrodzenia, kryteria wartościujące	263
11.1 Reguły egzekucji	264
11.2 Zasady podstawowe	264
11.3 Niezbywalność i nieegzekwowalność <i>droit de suite</i>	266
12.1 Dochodzenie roszczeń z zakresu praw autorskich oraz pokrewnych w europejskiej (wspólnotowej) przestrzeni prawnej	266
12.2 Uwagi ogólne. Źródła prawne	266

12.3	Jurysdykcja szczególna	267
12.4	Uznawanie, zabezpieczanie i wykonywanie orzeczeń sądów zagranicznych	268
12.5	Wykonywanie orzeczeń	269
12.5.1	Reguły generalne	269
12.5.2	Reguły szczególne. Europejski tytuł egzekucyjny	269
12.5.3.	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (DzU UE L z 4 lipca 2008 r.)	270
12.5.4	Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II)(DzU UE L z 31 lipca 2007 r.)	271

Rozdział XI

Przestępstwa z zakresu prawa autorskiego oraz praw pokrewnych

1.	Uwagi ogólne	272
2.1	Zagadnienia szczegółowe	274
2.2	Podstawa normatywna	274
2.3	Rodzaje winy	274
2.4	Wprowadzenie w błąd	275
2.5	Inne naruszenia	277
3.1	Przestępstwo bezprawnego rozpowszechniania	278
3.2	Podstawa normatywna	278
3.3	Wykładnia semantyczno-funkcjonalna	278
4.1	Przestępstwo bezprawnego utrwalania i zwielokrotniania cudzego utworu	281
4.2	Podstawa normatywna	281
4.3	Wyjaśnienie podstawowych pojęć	281
5.1	Przestępstwo paserstwa autorskiego	282
5.2	Podstawa normatywna	282
5.3	Wykładnia semantyczno-funkcjonalna	282
6.1	Ochrona technicznych zabezpieczeń	285
6.2	Podstawa normatywna	285
6.3	Wykładnia semantyczna. Zagadnienia szczegółowe	286
7.1	Naruszenie prawa do kontroli	288
7.2	Charakter normatywny przestępstwa	288
7.3	Sankcje obligatoryjne oraz fakultatywne	290
7.4	Zagadnienia normatywne	290
7.5	Podstawa normatywna	290
8.	Rodzaje inicjowania ścigania	292

Rozdział XII

Instytucje komplementarne prawa autorskiego

1. Zagadnienia ogólne	293
2.1 Organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi	293
2.2 Uwagi ogólne	293
2.3 Źródła i zakres zbiorowego zarządu prawami	294
2.4 Zakres obowiązków organizacji zbiorowego zarządzania	295
3. Konkurencyjność organizacji – reguły kolizyjne	297
4. Komisja Prawa Autorskiego	298
5. Zakaz dyskryminacji – publikacje finansowe	299
6. Kryteria proporcjonalności	299

Rozdział XIIIObszary autonomiczne prawa autorskiego.
Ochrona wizerunku i tajemnicy informacji, w tym korespondencji

1.1 <i>Ratio legis</i> . Zagadnienia ogólne	300
1.2 Ochrona wizerunku – zagadnienia szczegółowe	301
1.3 Tajemnica korespondencji	305
1.4 Normy sankcjonujące	305
1.5 Tajemnica informacji i dokumentów	306

Rozdział XIV

Wnioski 308

Rozdział XV

Prawo autorskie Unii Europejskiej – dyrektywy

1.1 Omówienie podstawowych zasad ochrony zawartej w rozporządzeniach RE w porównaniu z regulacją polskiego prawa autorskiego	324
1.1.1 Harmonizacja niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym. <i>Ratio legis</i> . Cele aksjologiczne	324
1.1.2 Struktura normatywna – cele konsekwentne	324
1.1.3 Zagadnienia szczegółowe	325
1.1.4 Prawo do rozpowszechniania	325
1.1.5 Wyjątki i ograniczenia. Zakres i istota instytucji użytku osobistego publicznego	325
1.1.6 Zasady skutecznej ochrony przed naruszeniem praw. Obowiązki w odniesieniu do środków technologicznych	327
1.2 Prawo najmu i użyczenia oraz niektóre prawa pokrewne prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (wersja ujednolicona)	328
1.2.1 Zakres podmiotowy uprawnień. Właściciel praw oraz przedmiot prawa najmu i użyczenia	328

1.2.2 Niezbywalne prawo do godziwego wynagrodzenia	329
1.2.3 Odstępstwo od wyłącznego prawa publicznego użyczenia	329
1.3 Prawa pokrewne	329
1.3.1 Prawo rozpowszechniania	330
1.3.2 Ograniczenia prawne	330
1.4 Koordynacja niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową	331
1.4.1 Zakres ogólny	331
1.4.2 Prawo do nadawania programów	331
1.4.3 Prawo do retransmisji drogą kablową	331
1.4.4 Korzystanie z prawa retransmisji drogą kablową	332
1.5 Prawo autora do wynagrodzenia z tytułu od sprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki	332
1.5.1 Przesłanki	332
1.5.2 Próg minimalny ochrony	333
1.5.3 Zakres podmiotowy. Osoby uprawnione do otrzymania honorariów autorskich	333
1.6 Ochrona prawna programów komputerowych	333
1.6.1 Przedmiot ochrony	333
1.6.2 Podmioty ochrony. Autorstwo programów komputerowych	334
1.6.3 Beneficjenci ochrony	334
1.6.4 Zakres i struktura uprawnień	334
1.6.5 Wyjątki od czynności zastrzeżonych	335
1.6.6 Dekompilacja jako wyjątek od bezwzględnej ochrony. Kryteria funkcjonalne	335
1.6.7 Specjalne środki ochrony	335
1.6.8 Autonomiczność i komplementarność ochrony	336
1.7 Ochrona prawna bez danych (DzU UE L 96.77.20, dyrektywa z 11 marca 1996 r.)	336
1.7.1 Istota ochrony baz danych. Funkcja, struktura oraz zakres podmiotowo-przedmiotowy	336
1.7.2 Synchronizacja systemu ochrony	336
1.7.3 Przedmiot ochrony. Zakres strukturalny	337
1.7.4 Podmiot ochrony	337
1.7.5 Uprawnienia wyłączne	337
1.7.6 Wyjątki od uprawnień wyłącznych	337
1.7.7 Prawo <i>sui generis</i>	338
1.7.8 Prawa i obowiązki legalnych użytkowników	338
1.7.9 Wyjątki od prawa <i>sui generis</i>	339
1.7.10 Czas ochrony	339
1.7.11 Podmiotowo-przestrzenne granice ochrony prawa <i>sui generis</i>	339
1.7.12 Środki prawne	340
1.8 Dyrektywa z 29.04.2004 r. dotycząca egzekwowania praw własności intelektualnej	340
1.8.1 <i>Ratio legis</i>	340
1.8.2 Środki, procedury i środki naprawcze. Obowiązki ogólne	340

1.8.3 Zakres podmiotowy. Osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych	340
1.8.4 Domniemanie autorstwa lub własności	340
1.8.5 Dowody	341
1.8.6 Środki ochrony dowodów	341
1.8.7 Prawo do informacji	342
1.8.8 Środki tymczasowe i zabezpieczające	342
1.8.9 Środki naprawcze	343
1.8.10 Zakazy sądowe	344
1.8.11 Środki alternatywne	344
1.8.12 Odszkodowania i koszty sądowe	344
1.8.13 Koszty sądowe	345
1.8.14 Publikowanie decyzji sądowych	345
1.8.15 Indywidualne sankcje ze strony państw członkowskich	345
1.9 Czas trwania praw autorskich oraz praw pokrewnych	345
1.9.1 Utwory literackie	345
1.9.2 Utwory filmowe lub audiowizualne	346
1.9.3 Czas ochrony praw pokrewnych	346
1.9.4 Ochrona utworów uprzednio nieopublikowanych	347
1.9.5 Publikacje krytyczne i naukowe	347
1.9.6 Ochrona fotografii	347
1.9.7 Implementacja	347
Bibliografia	348